

Oponentský posudek diplomové/bakalářské práce

Název práce: Příroda jako inspirace v PVČ

Autor práce: Andrea Špirhanzlová

Obor studia: Pedagogika volného času, obor vychovatelství

Posudek vypracoval: Lukáš Novák

Datum: 18. 5. 2017

Předložená bakalářská práce si klade za cíl „ukázat, že pro organizaci volnočasových aktivit je příroda nejen hlavní inspirací, ale také nástrojem pro naplnění výchovně-vzdělávacích cílů dané aktivity“. (str. 6). Samotná bakalářská práce se skládá (1) z výčtu definic nejrůznějších pojmů spjatých s PVČ (str. 7–10); (2) z jedenapůlstránkové kapitoly nazvané „Příroda jako inspirace“, a (3) z kapitoly nazvané „Praktická část“, která obsahuje jednak prezentaci autorčiny ankety sestávající z jediné otázky, a sice „Jaké aktivity v přírodě vykonáváte nejraději?“ (str. 13–15) a jednak popis autorčina projektu tří výchovně-vzdělávacích akcí (str. 15–31). Následuje jednostránkový závěr a četné přílohy.

Práci pokládám za vysoce problematickou jak v celkovém konceptu tak v detailech. Samotný stanovený cíl je formulován bizarně: opravdu chce autorka svojí prací dokazovat takto obecnou tezi – tj. že příroda je hlavní inspirací a nástrojem pro organizaci volnočasových aktivit *jako takových*, tj. všech (např. hra na hudební nástroj, deskové hry, většina sportů)? A opravdu se domnívá, že takového cíle může dosáhnout předložením jakéhosi výkladového slovníčku pojmů PVČ a projektů tří aktivit? Patrně ne: patrně autorka mínila hájit poněkud skromnější tezi, řekněme něco jako „příroda *může* být inspirací a nástrojem pro organizaci *některých* volnočasových aktivit ...“ apod. Po této úpravě se ovšem cíl práce mění v banalitu, která nestojí ani za řeč, natož pak za bakalářskou práci. Opravdu je třeba cca. čtyřicetistránkové práce k tomu, aby se „poukázalo na možnost využít přírodu nejen jako inspiraci pro tvorbu obsahové složky volnočasových aktivit, ale také jako prostředí, ve kterém se [...] aktivity odehrávají“ (str. 6)?

Autorka se ovšem ve skutečnosti ve své práci o nějakou systematickou obhajobu své teze vůbec nepokouší – vše nasvědčuje tomu, že formulovaný „cíle“ nemá jiný účel než vytvořit záminku pro prezentaci oněch zmíněných tří projektů, které představují jádro práce (k těm se ještě vrátím); zbytek je „omáčka“.

První kapitola – kompilát několik definic základních pojmů z PVČ – s tématem práce nijak konkrétně nesouvisí a není nadále nijak užitečná; k práci je prostě přilepena. V pasážích, které nejsou přímými citacemi či parafrázemi zdrojů, navíc najdeme některé poněkud zvláštní teze: např. PVČ by prý měla „otevírat rozhled člověka v oblasti výchovy a vzdělávání“ – tím míní autorka klienty PVČ?

V kap. 2 „Příroda jako inspirace“ by čtenář očekával hlavní teoretické jádro práce. Autorka by například mohla vymezit, co vlastně myslí pojmem „příroda“ (spadá pod „přírodu“ uměle nacvičené zdolávání umělých překážek uměle vyšlechtěným plemenem psa?), nějak se vztáhnout k historické genezi tohoto pojmu; mohla by zmapovat a kriticky zhodnotit dosavadní výchovně-vzdělávací koncepce založené na práci s přírodou – minimálně by si zasloužil pozornost Rousseau, a poté zejména fenomén skautingu jakožto „volnočasového“ výchovného hnutí, které má využití přírody systematicky zapracováno do své metody a za 100 let existence bohatě odzkoušeno v praxi nejen své vlastní, ale nesčetných napodobitelů, které skautskou metodu v různé míře přejímají. A na tomto pozadí by poté autorka mohla vysvětlit, v čem

(pokud v něčem) je její teze nová, jiná či alespoň zajímavá – anebo si nehrát na obhajobu nějaké „teze“, ale jednoduše přiznat, její bakalářská práce spočívá v prezentaci projektu tří různých volnočasových programů využívajících – ve shodě s dávno známými poznatky – přírodu jako inspiraci a nástroj (otázka ovšem je, zda by takto explicitně formulovaný cíl dostačoval pro bakalářskou práci). Místo toho autorka nabízí v zásadě několik frází o tom, jak jsme se vzdálili přírodě a máme se k ní vrátit, velmi stručnou zmínku o Cornellově konceptu „učení přírodou“, z níž není vůbec jasné, jakou zde má příroda podle Cornella vlastně roli, a značně problematickou tezi, že „hlavním cílem každé činnosti v oboru práce s lidmi by mělo být dosažení stavu ‚flow‘“. Myslí autorka opravdu vážně, že dosahování stavu ‚flow‘ je pedagogickým *cílem* (a nikoliv dejme tomu účinným *prostředkem*)?

„Praktická část“ předložené práce začíná prezentací výsledků (jednootázkové) ankety, od které si autorka slíbila „získat představu o tom, jak veřejnost využívá volný čas“. Jak realizace ankety, tak její interpretace autorkou však prozrazuje absenci elementárního povědomí o technice sběru a zpracování dat; získané výsledky proto nemají žádnou vypovídací hodnotu. Autorka především neuvádí žádnou metodu, jak si stanovila výzkumný vzorek – anketu jednoduše „prostřednictvím e-mailu a sociálních sítí sdílela s ostatními“. Pokud jde o interpretaci, autorka si zjevně vůbec neuvědomuje, že vzhledem k tomu, že připustila volbu více odpovědí týměž respondentem (118 respondentů vs. 439 odpovědí, tj. v průměru zvolil každý cca. 4 aktivity), nemá žádný smysl uvádět výsledky v procentech a zobrazovat je pomocí koláčového grafu. Interpretovat takto získaná procenta jako „procenta respondentů“ je pak vyložený omyl: procenta odpovědí vztahená k počtu *respondentů* by měla být cca. 3,72× vyšší (a jejich součet nikoliv 100 %, nýbrž cca. 372 %, proto je koláčový graf nepoužitelný). Vzhledem k distribuci ankety po sociálních sítích mezi přátele autorky nepřekvapí, že mezi získanými odpověďmi dominují aktivity vlastní její vlastní sociální bublině – např. opravdu autorka věří, že $3,72 \times 13 = 48,4\%$ ¹ „veřejnosti“ holduje „psím sportům“? Otázkou je pak i přiměřenost zvolené metody jako takové pro daný cíl (totiž rozhodnout, které aktivity učinit předmětem organizovaných kursů). Ochota přihlásit se do konkrétního organizovaného kursu přece s velkou pravděpodobností bude výrazně ovlivněna mnoha dalšími faktory kromě „oblíbenosti“ dané aktivity: např. cenou kursu, jeho časovou a organizační náročností atd. atd. Alespoň trochu smysluplný „průzkum trhu“ by zkrátka musel vypadat naprosto jinak; takto provedená anketa žádný reálný smysl nemá a působí tak dojmem pouhé výplně.

Pokud jde o jádro práce (tři vypracované projekty akcí), je třeba říci, že dokládají především autorčiny nesporné kompetence v daných oborech (malířství, fotografie a agility), méně už jakékoliv její kompetence osvojené studiem na TF JU. Jak už bylo řečeno, v konkrétní podobě projektů není patrná žádná souvislost s „teoretickou“ částí práce (například s autorčinými tezemi o cílech PVČ apod.). Odhlédnu-li od specificky odborného aspektu těchto tří projektů (kerý ovšem se studiem PVČ nespojuje), pak se mi úroveň jejich zpracování jeví jako srovnatelná s projekty absolventů skautských čekatelských či vůdcovských kursů – ty ovšem neobnášejí tři roky studia, nýbrž typicky např. tři víkendy.

Jak bylo řečeno, práce obsahuje i velký počet příloh; nad mnoha z nich ovšem čtenář vrtí hlavou. Příloha 1, nazvaná „základní pojmy a zkratky“, obsahuje výklad dvou zkratk (PVČ a KAČR), a bizarní pokus o výklad čtyř pojmů, kterým zjevně ani autorka sama nerozumí. V obou případech si navíc čtenář klade otázku: proč právě tyto dvě zkratky a čtyři pojmy? Dále autorka mezi přílohy zařazuje reprodukci dvou svých vlastních maleb, čtyř vlastních fotografií a větší počet fotografií a dalších materiálů k agility sortu – jakou mají v bakalářské práci všechny tyto přílohy funkce? Dále autorka sedmi fotografiemi (včetně fotografie informační cedule) dokumentuje místo semináře olejomalby – Stádlecký most. Opět: jaká je funkce těchto

¹ Autorkou získané číslo je 13 %, to je ovšem potřeba opravit s ohledem na výše popsanou chybu v interpretaci dat.

fotografií? Stádlecký most je nepochybně zajímavou stavbou, v projektu semináře olejomalby však o něj vůbec nejde – tématem je „voda a nebe“, resp. obecně příroda, proč se tedy autorka fixuje na lidskou stavbu? Dále, jako přílohy uvádí autorka též přihlášky k daným akcím. Z přihlášek však není patrná jejich funkce: na jednu stranu obsahují některé informace o daných kursech, takže budí dojem, že jejich smyslem mimo jiné je, důležité informace o kursech podat, na druhou stranu ovšem důležité údaje (zejm. cena a co přesně je v ceně, přesné časy, informace o ubytování a stravování apod.) chybí. A co znamená věta „Po potvrzení přihlášky Vám budou zaslány údaje o zaplacení“? V přihlášce do fotografického kursu (str. 45) navíc nesouhlasí místo konání s tím, které je uvedeno v práci (str. 20). Tedy znovu: jaký má smysl uvádět jako přílohu práce takto nedbale a naprosto tuctově zpracované „jakoby“ přihlášky? Konečně, poslední přílohou je „Evaluační dotazník semináře/kurzu“, který je uveden bez jakéhokoliv komentáře o plánovaném způsobu užití. Na tomto dotazníku především zaráží otázka č. 1, kde má respondent hodnotit v jednotlivých řádcích obsah, prostředí, přístup lektora a organizaci akce, a to ve všech případech na stupnici „velmi zajímavé“ až „nuda/ztráta času“. Je opravdu to, co autorku na všech čtyřech uvedených aspektech kursu zajímá, míra jejich *zajímavosti* resp. *nudnosti*? Proč je právě tento aspekt důležitý? Zdá se mi, že jediné, co tento evaluační dotazník dokládá, je absence promyšlené koncepce evaluace na straně autorky.

Mám-li tuto práci celkově zhodnotit, jsem na rozpacích. Podle slov autorky práce patrně dokládá „uvedení teoretických poznatků získaných studiem PVČ do praxe“ (str. 13); já jsem však ve zpracování oněch tří projektů žádnou aplikaci specificky pedagogických teoretických poznatků nevypozoroval – mám pocit, že na základě svých specifických znalostí a dovedností v oboru malířství, fotografie a agility by autorka byla schopna stejné projekty zorganizovat i bez studia na TF JU. Jakým způsobem tedy práce naplňuje požadavek *Metodické příručky* prokázat, že si autor osvojil potřebné schopnosti, dovednosti, znalosti atd. tvořící profil absolventa a považované za „rozlišující znaky profesionality“²? Především na tuto otázku by v rámci obhajoby měla autorka nějak přesvědčivě odpovědět, abych se mohl přiklonit k některému ze stupňů hodnocení.

Lukáš Novák

² Bauman–Veber, *Metodická pomůcka ke zpracování závěrečných prací* (TF JU, 2010), str. 9.